

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

מז התלמוד

סדר נשים, מסכת כתובות, דף צ"א

אמר ר' הוה: זילו פייסינהו. לא אשגחו. אמר ר' הוה: אי לא מפייסיתו ר' הוה, מחינא לכו כסילוא דלא מבע דמא.

מחינא לכו - אכה אתכם
סילוא - קוץ
מבע דמא - מוציא דם

הסבר: רב עמרם הורה לבעלי הדין לפייס בממון את הצד השני, ולא הסכימו. אמר להם: אם לא תפייסו אותם, אכה אתכם בקוץ שאינו מוציא דם, כלומר אטיל עליכם ניידו.

סדר נשים | מסכת כתובות פ"ח-צ"ד
 פרשת האזינו | ז' - י"ג תשרי (8-2 לאוקטובר)

גמר חתימה טובה!

דף פ"ח: תקנות חז"ל להלואות

המלוה כסף ליהודי הזקוק לו, מקיים מצות עשה מן התורה. מצד שני, יהודי שזכול לתת הלוואה לחברו ואינו עושה כן, עובר על איסור התורה, והתורה אף מכנה אותו "איש בליעל". כדי שאנשים בעלי ממון לא יחששו להלוות פן לא ישיבו להם את כספם, חז"ל תיקנו תקנות שונות לטובתם של המלווים.

דינים מומחים: כדי לרדן דיני ממונות, צריך שישבו בבית הדין שלושה דינים מומחים. אבל חכמים הקלו שאפשר לערוך דין תורה בעניני ממון גם בפני שלושה אנשים שאינם מומחים. **לא לקחת קרקעות גרועות:** תקנה נוספת שתיקנו חכמים נוגעת לגביית החוב. מדין תורה, הלווה רשאי לפרוע את ההלוואה על ידי שהוא נותן למלוה קרקע גרועה. חכמים תיקנו שעליו לתת למלוה קרקע ביוניות ואינו יכול לתת לו קרקע גרועה. כל התקנות הללו נעשו כדי "שלא תינעל דלת בפני לוויים", שלא יהיה מצב שאנשים יחדלו להלוות כספים והלוויים ימצאו עצמם בפני דלתות נעולות.

דף פ"ט: אני לא רוצה "שובר"

השובר הוא מכתב שנותן המלוה ללווה כפשר הלווה פורע את חובו. מתי צריך לתת שובר? אם לראובן יש שטר חוב עם עדים שכתוב בו ששמעון חייב לו מאה שקלים, שמעון חייב לשלם את מאה השקלים הללו. יום אחד הגיע שמעון אל ראובן ואמר לו: "יש לי כעת רק חמישים שקלים לפרוע לך, ובגזרת ה' בקרוב אפרע לך את חמישים השקלים הנותרים". הסכים ראובן ואמר לשמעון: "אכתוב לך שובר שפרעת לי חמישים שקלים, פי את שטר החוב איני רוצה להשיב לך, שהרי אתה עדין חייב לי חמישים שקלים נוספים. לכן לך יהיה "שובר" שיוכיח שחמישים שקלים כבר פרעת לי".

דף צ': בן ננס

בן ננס היה מחבריו של רבי עקיבא, ופעמים רבות הוא הסכים איתו בהלכה ולפעמים חלק עליו. בן ננס היה כה בקיא בדיני ממונות, עד שרבי ישמעאל אמר עליו שהרוצה לעסוק בדיני ממונות ילך וישמש אותו, את בן ננס, כתלמיד לרבו וכך ילמד היטב את הלכות ממונות. **שמו הפרטי של בן ננס היה "שמעון"**, אבל הוא כונה "בן ננס" על שם אביו - הבן של ננס. לכן ננס היה עוד שני חברים בשם שמעון, שלמדו יחד עמו אצל חכמי דורם, וגם הם כונו בשם האבות שלהם: **"בן עזאי"** ו**"בן זומא"**. כשהתלמוד במסכת סנהדרין רוצה להזכיר את שלושתם הוא אומר - "שמעון, שמעון ושמעון" - שמעון בן ננס, שמעון בן עזאי ושמעון בן זומא, שברוב המקומות בתלמוד אינם נקראים בשמם הפרטי אלא בשם אביהם בלבד.

על המפה

בית הקברות העתיק בצפת

בית הקברות העתיק בצפת נמצא במערב העיר צפת. זהו אחד מבתי הקברות העתיקים בארץ וקבורים בו תנאים, אמוראים, מקובלים וצדיקים מכל הדורות. בבית הקברות מספר חלקות: החלקה הספרדית העתיקה, החלקה האשכנזית העתיקה, בית הקברות הצבאי, והחלקות החדשות. בכניסה אליו נמצא מקווה האר"י. בין היתר קבורים בבית הקברות הנביא בארי, רבי פינחס בן יאיר, רב סעדיה גאון, ר' יוסף קארו, ר' שלמה אלקבץ והאר"י, וכן קורבנות רעידת האדמה בשנת 1837 ולוחמי הפלמ"ח וההגנה שנפלו בקרבות על העיר. למעלה מ-700 אלף איש מבקרים בבית הקברות מדי שנה ופוקדים את קברי הצדיקים.

בית הקברות היהודי העתיק בצפת (Wikipedia, פארוק)

"תלמוד ישראלי" הינו פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי ששם לו למטרה להנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל. הפרויקט כולל: שבעה כרכים על פי סדר הדף היומי, עלונים שבועיים, עלונים ייחודיים לחגים, דף פייסבוק פעיל, ערוץ youtube פעיל הכולל סרטונים, תוכניות קי"א ועוד. מוקדי לימוד בקהילות ובתי ספר בכל הארץ ואף בעולם. תלמוד ישראלי - מפגישים דורות, מחברים עולמות.

★ | מן ההסטוריה

העיר צפת בימי גדולתה - אחת מארבע ערי הקודש

צפת נחשבה לאחת מארבע ערי הקודש בארץ ישראל. במאה ה-16 היא נכבשה בידי הטורקים, ובאותה תקופה התיישבו בה יהודים רבים ממגורשי ספרד והפכו אותה למרכז רוחני חשוב. מספרם של היהודים בעיר הגיע ל-13,000, הם עסקו במסחר ובמלאכה ומצבם הכלכלי היה טוב. באותו הזמן חיו בצפת גדולי המקובלים: ר' משה קורדובר, האר"י, ר' חיים ויטאל, ר' יוסף קארו, המשוררים ר' ישראל נג'ארה ורבי שלמה אלקבץ, וצדיקים אחרים. בעיר היו 18 ישיבות ו-21 בתי כנסת. כמו כן פעל בה בית הדפוס הראשון במזרח התיכון. במאה ה-17 החל מצבה של העיר לדעוך בעקבות אסונות שונים, החכמים שחיו בה נפטרו או עזבו, והיא לא שבה למעמדה הקודם.

בתים בעיר העתיקה צפת (Wikipedia, Beny Shlevich)

מתפללים

לפניכם אירוע שיעור דיון סוער:

שוקי בן ה-17 לומד בכיתה י"א. ערב יום הכיפורים הוא נזכר שלפני שלוש שנים היו כמה פעמים שהוא לקח כסף שהיה מונח בקופת הצדקה בבית הכנסת בבית הספר, והשתמש בו לצרכים פרטיים. חברים שגילו אז שחסר כסף חשדו בכל מיני אנשים שהם עשו את המעשה המכוער הזה. שוקי רוצה לחזור בתשובה ולהתנצל על הדבר הזה שעשה והוא מתלבט מה הכי נכון וראוי לעשות - האם להחזיר כסף לקופת צדקה בחשאי בלי שאף אחד ידע, או אולי גם להחזיר את הכסף וגם לספר לכל חבריו שבתקופה הזו הם חשדו לשווא במישהו אחר.

מצד שני:

אולי כדי שהחרטה והתשובה שלו יהיו שלמות, ומכיוון שבמשך הזמן חשדו בכל מיני אנשים, מלבד החזרת הכסף שוקי גם צריך לספר את הסיפור לכל החברים ולבקש סליחה בפרהסיה.

מצד אחד:

אולי מספיק ששוקי רק יחזיר את הכסף לקופת הצדקה בחשאי, ובכך ינקה את מצפונו, שכן הוא מחזיר את הכסף שלקה, ובזה העניין נסגר מבחינתו.

...מה דעתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשתיך אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

הצטרפו למאות אלפי לומדי הדף היומי, פתחו שיעור שבועי אצלכם בקהילה

כל קהילה שתצטרף, תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת בקהילתה בחינם עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

לומדי התלמוד הישראלי - בית ספר 'הארץ', צפת

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

הרמ"א - המפה על השולחן

רבי משה איסרליש, הרמ"א, חי בפולין במאה ה-16 והיה מגדולי הפוסקים. הוא החל לכתוב חיבור הלכתי מקיף שיכלול את כל ההלכות המעשיות, אך כאשר גילה שרבי יוסף קארו כבר עשה זאת בספרו שולחן ערוך, בחר לכתוב במקום זאת הגהות על השולחן ערוך, אותן כינה "המפה", בהן הוא מציג דעות ופסיקות אחרות המייצגות את מנהגי קהילות אשכנז.

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0				
495	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-560 אסתר המלכה	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1 גלות בבל	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	דבורה הנביאה	מתן תורה	-1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה	-1521 בניי במצרים	-1812 אברהם אבינו / שרה	-3760 בריאת העולם

התאריך: 10/10/2023

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 באיזו עיר יושב האיש שבציור?
- 2 מי כתב את הספרים שעל החלון?
- 3 מה מיוחד בשלושת הספרים שבמדף הגבוה?
- 4 מה מסמל המסלול שעל המפה?

האיש בציור הוא רבי יוחנן בן זכאי, שהיה מנהיג תלמידי חכמים בארץ ישראל. הוא חי בתקופת המנדט, וכתב את הספרים שראינו בציור. המפה מראה את מסלול המנדט בארץ ישראל.

סרקו את הבר-קוד, היכנסו לערוץ היו-טיוב של התלמוד הישראלי ותוכלו לצפות בעולם שלם של סרטים בנושאים שונים ומגוונים, מרתקים ומעניינים

מי אני? | 👤

1. מכונה "מרון", "המחבר" ו"הבית יוסף".
2. נולד בספרד, גורש בגירוש ספרד, עבר משם לטורקיה, ולבסוף עלה לארץ וגר בצפת.
3. החיבור ההלכתי שכתב, "שולחן ערוך", התקבל על כל עם ישראל.
4. בנוסף כתב פירוש על הרמב"ם בשם "כסף משנה", וספר שאלות ותשובות בשם "אבקת רוכל".

ולאם סוסי

5780	5778	5727	5708	5707	5699	5657	5323	5260	5258	4900	4800	4650	4260
התשי"ט	ה'תשע"ח	ה'תשכ"ז	ה'תש"ח	ה'תש"ז	ה'תשצ"ט	ה'תרל"ז	ה'רמ"ח	ה'תש"ס	ה'תש"ח	ה'תשמ"א	ה'תשמ"ב	ה'תשנ"ה	ה'תשס"ו
2019	2017	1969	1967	1948	1947	1939	1897	1500	1492	הרמב"ם	רש"י	רבי סעדיה גאון	510 ימי הביניים תקופת הראשונים
שנת תיום השנים ללומדי הדף היומי	70 שנה למדינה	הרב אריה לויין	מלחמת ששת הימים	הקמת המדינה	מלחמת העצמאות	שואה	הרצל	רבי יוסף קארו	העת החדשה	גירוש ספרד	הרמב"ם	רש"י	רבי סעדיה גאון

סדר מועד | מסכת כתובות, דף צ"א - צ"ד

דף צ"א: מצוה על היתומים לפרוע חוב אביהם

ראובן היה איש עני שעבד קשה לפרנסתו, ולא תמיד הצליח להרויח מספיק כסף כדי לכלכל את משפחתו, ולכן לפעמים היה ראובן לווה כסף מאנשים. ביום מן הימים נפטר ראובן, ומלוים אחדים הגיעו לבייתם של בניו וביקשו שיחזירו להם את ההלוואה.

אמרו הבנים: לא אנחנו לוינו את הכסף, אי אפשר לתבוע אותנו בדין תורה. אבא גם לא השאיר אחריו קרקעות משועבדות שממנה ניתן לגבות את החוב, אבל הבה נברר מה עלינו לעשות. פנו הבנים אל הרב שהבהיר להם, כי אכן **מדיני ממונות הם אינם חייבים מאומה, אך אם האב הותיר אחריו כסף יש מצוה על היתומים מעל גיל בר מצוה לפרוע את החובות שהותיר אביהם**, כי אם לא יעשו כן, יהיה שמו של אביהם מבוזה, כי הכל יאמרו שהוא לווה כספים ולא החזיר. לכן מצוה על הבנים לפרוע את החובות לקבודו של אביהם.

דף צ"ב: מדוע המלוה אינו גובה קרקע משופחת?

אדם הלווה כסף מחברו, נכסיו משועבדים עבור ההלוואה. כלומר, אם הוא אינו פורע את ההלוואה, יכול המלוה לגבות את אחד מנכסיו של הלווה תמורת החוב. **אם לווה יש שלושה סוגי קרקעות**. קרקע משופחת, קרקע בינונית וקרקע גרושה, רשאי המלוה לקחת את הקרקע הבינונית. בדף פ"ח למדנו שכן תיקנו חכמים, כי אם המלוה יהיה רשאי לגבות רק קרקעות גרועות, הוא לא ירצה להלוות יותר. **ומדוע לא תיקנו חכמים שהמלוה יגבה את הקרקע המשופחת ביותר?** במסכת גיטין אמר רבי שמעון, כי חז"ל חששו שמא אדם יראה שלחברו העני יש קרקע משופחת, ובכונה תחילה הוא ישכנע את חברו לקחת ממנו הלוואה, מתוך מחשבה שבסופו של דבר לעני לא יהיה מהיכן לפרוע את ההלוואה וכך יגבה המלוה את הקרקע המשופחת, **לכן אמרו חז"ל, שהמלוה יגבה קרקע בינונית, אך לא קרקע משופחת.**

דף צ"ג: איך קונים שדה?

כדי לקנות חפץ, בית או בעל חיים, צריך לעשות מעשה קנין ועל ידי כך הוא עובר מרשותו של המוכר לרשותו של הקונה. מיטלטלין למשל, אפשר לקנות על ידי "משיכה" - משיכת החפץ או "הגבהה" - הגבהת החפץ ובדרכים נוספות. **כיצד קונים קרקע?** הרי אי אפשר למשוך אותה ואי אפשר להרים אותה.

על כך אמר התלמוד שאם הקונה עושה בקרקע מעשים שמראים שהוא הבעלים החדש, בכך הוא קונה את הקרקע. למשל, כשהקונה עושה גדרות לשדה - הוא קונה את הקרקע, כי מי בונה גדר? רק בעל הבית. אדם סתם כך אינו בונה גדר לשדה שאינו שייך לו. גם כשהמוכר מסר לקונה דירה את המפתח של הדירה והקונה ניגש ונעל את הדלת במפתח, בכך הוא קנה אותה כי זה סימן של בעלות על הדירה. קנין זה מכונה "חזקה", כי הקונה "מחזיק בקרקע".

דף צ"ד: למי שייך הכסף?

מעשה ביהודי עשיר שנפטר ולאחר פטירתו הגיעו שני אנשים וטענו שהכסף של הנפטר שייך להם. כששאלו אותם מדוע הם חושבים כך, כל אחד מהם הוציא שטר שעליו היה כתוב: "אני פלוני מקנה את כל נכסי למי שמחזיק שטר זה". הנפטר כתב שני שטרות, ובכל אחד מהם הוא נתן את כל כספו לאדם אחר. מה עושים? מורים לנו חז"ל בתלמוד שמסתכלים בתאריך של השטר - מי שהשטר שלו נכתב מוקדם יותר - זכה בכסף, כי הוא קיבל אותו ראשון.

דבר תורה פרשת האזינו

השם "בן ילדים" שניתן למוסדות החינוך לגיל הרך, מבטא עיקרון חינוכי האומר שכשם שהחקלאי איננו מעצב את הזרע כפי רצונו אלא יוצר לו תנאים אופטימליים לצמיחתו ומגן עליו מפני מזיקים, כך גם המחנך לא צריך לעצב ולשנות את אישיותו של הילד אלא לתת לא את התנאים האופטימליים לגדול ולבטא את אישיותו הברוכה. על פי זה ניתן להסביר מדוע נמשלה התורה בפרשתנו למטר - משום שהגשם, כמו הגןן, לא בא לשנות את תכונותיהם של הצמחים אותם הוא משקה, אלא לתת להם את הנוזלים אותם הם צריכים כדי לפרוח ולצמוח כפי הנכון להם. כך גם פועלת התורה אשר נכנסת לליבו של כל אחד ואחד ומגדלת ומצמיחה את אישיותו המיוחדת, כפי הנכון והראוי לו.

חידה!

קראנו על שלושה חכמים ששמם "שמעון". זהו את האישים הבאים, שגם הם נקראו בשם זה:

1. התחבאתי במערה יחד עם בני
2. הייתי משיירי הכנסת הגדולה
3. הרגתי יחד עם אחי עיר שלמה
4. הייתי ממנהיגי המרד נגד היוונים

(שמואל א' ו: 17, שמואל ב' כ"ג: 13, שמואל ב' כ"ג: 17, שמואל ב' כ"ג: 17)

שאלות שהוץ???

1. מה פירוש הנימוק "שלא תנעל דלת בפני לוויין"?
2. מאיזה סוג קרקע פורע המלווה את חובו?
3. כיצד מבצעים קניין חזקה?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולן עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העולן עליו אתם עונים. *בפיקוחו רואה חשבון